

Vergaderjaar 2019–2020

27 062

Alleenstaande minderjarige asielzoekers

Nr. 113

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 september 2020

Naar aanleiding van de motie van het leden Van Toorenburg en Voordewind¹ met het verzoek om uw Kamer periodiek te informeren over de voortgang van het Grieks-Nederlandse samenwerkingsverband om het voogdijsysteem en de opvang van minderjarige alleenstaande vreemdelingen (amv) in Griekenland structureel te verbeteren, informeer ik u hierbij over de laatste ontwikkelingen met betrekking tot de situatie van amv in Griekenland in het algemeen en de voortgang van dit samenwerkingsverband in het bijzonder.²

Ontwikkelingen situatie amv in Griekenland

Sinds april jl. is het totaal aantal amv in Griekenland gedaald. Volgens het Griekse nationale centrum voor sociale solidariteit, E.K.K.A., bevonden zich op 15 augustus circa 4.500 amv in Griekenland, waarvan ca. 795 op de eilanden.³ Medio april rapporteerde E.K.K.A. dat er circa 5.100 amv in Griekenland verbleven. Het aantal minderjarigen op de Griekse eilanden werd op dat moment op circa 1.300 geschat. De huidige groep bestaat met name uit jongens (93%). 92% van de huidige groep amv wordt ouder dan 14 jaar geschat. Zij komen voornamelijk uit Afghanistan (41%), Pakistan (23%) en Syrië (11%). De opvangcapaciteit specifiek voor amv is sinds april 2020 gestegen van 2.358 naar 2.650. Dit neemt niet weg dat er nog altijd een tekort aan opvang voor deze groep is.

De daling van het totaal aantal amv is voornamelijk het resultaat van de overplaatsingen naar het vasteland als onderdeel van het beleid van de huidige Griekse regering om meer verantwoordelijkheid te nemen voor deze groep. Griekenland heeft in 2020 ruim 24.200 kwetsbare migranten en vluchtelingen, waaronder amv, overgebracht naar het vasteland.

¹ Kamerstuk 19 637, nr. 2614

² Kamerstuk 27 062, nr. 111

³ http://ekka.org.gr/images/ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ_2020/EKKA%20Dashboard_20200815.pdf

Tegelijkertijd is het aantal aankomsten in Griekenland in 2020 afgenomen ten opzichte van 2019. Tot op heden gaat het om ca 11.100 vluchtelingen en migranten, waarvan 8.500 op de Griekse eilanden. Dit is 66% lager dan het in dezelfde periode in 2019. Momenteel bevinden zich nog circa 27.600 vluchtelingen en migranten op de Griekse eilanden. Dit is 1/3 minder dan in januari 2020 (42.000 personen). Het verzoek van de Griekse autoriteiten aan EU-lidstaten uit september 2019 om alleenstaande minderjarigen vanaf de eilanden te herplaatsen heeft tot op heden geresulteerd in overname van circa 205 amv door een aantal andere EU-lidstaten.

De afgelopen maanden hebben de Griekse autoriteiten de achterstanden in de asielaanvragen deels weggewerkt. In de eerste helft van 2020 zijn ruim 45.000 aanvragen verwerkt, dat is bijna net zoveel als in heel 2019 (49.000). Ook de beroepscomités – inmiddels 21 – hebben de achterstand gehalveerd van 14.500 eind vorig jaar tot 7.200 nu. Ook is er verder geïnvesteerd in de opvangcondities, mede met ondersteuning van EASO dat haar aantal personeelsleden in Griekenland fors heeft uitgebreid. Feit blijft dat de aantallen vluchtelingen en migranten op de eilanden de capaciteit nog altijd te boven gaan en daarmee de situatie onverminderd zorgelijk is.

Ontwikkelingen samenwerkingsverband

De periode sinds mijn laatste Kamerbrief⁴ over het Grieks-Nederlandse samenwerkingsverband stond in het teken van het maken van aanvullende afspraken ten aanzien van het programma en in het bijzonder het realiseren van de beoogde 48 opvangplekken.

In dit kader heb ik op 13 en 14 juli jl. een delegatie onder leiding van de plaatsvervangend DG internationale migratie en de directeur Nidos naar Griekenland gezonden. Op 14 juli jl. troffen zij hun *counterparts* in een gezamenlijke stuurgroep. Dit was de eerste mogelijkheid daartoe sinds het opheffen van de grensmaatregelen en reisbeperkingen die zijn ingesteld als gevolg van de Covid-19 uitbraak. Zoals in de beantwoording van vragen van uw Kamer⁵ reeds is toegelicht, werd tijdens het bezoek andermaal de sterke betrokkenheid bevestigd van alle betrokken Griekse partners. Tijdens de stuurgroep zijn verdere afspraken gemaakt over de activiteiten die zien op het verbeteren van het Griekse voogdij systeem en is een eerste voorstel besproken voor het opzetten van de beoogde 48 opvangplekken waardoor op basis van de geschatte doorlooptijden van verschillende procedures in Griekenland in drie jaar tijd tot maximaal 500 kinderen kunnen worden geholpen.

In het kader van het *Memorandum of Understanding*⁶ dat ik met mijn Griekse ambtgenoot heb afgesloten, is afgesproken om samenwerking te zoeken met zowel een Griekse als Nederlandse ngo. Naar aanleiding van verschillende contacten is in week 28 een projectvoorstel en bijbehorend subsidieverzoek ontvangen.⁷ Dit voorstel is ingediend door de Nederlandse organisatie *Movement on the Ground*, mede namens hun Griekse partner, de organisatie *The HOME Project*. Het voorstel voorziet in de oprichting van drie aparte kleinschalige opvanglocaties in de omgeving van Athene waar in elke locatie 16 kinderen worden opgevangen. Vanwege de samenstelling van de huidige groep alleenstaande minderjarigen in Griekenland, zoals hierboven toegelicht, is voorgesteld om de opvang te richten op de leeftijdscategorie 13 tot 18 jaar. Twee locaties

⁴ Kamerstuk 27 062, nr. 112

⁵ Aanhangsel Handelingen II 2019/20, nrs. 3554 en 3555

⁶ Kamerstuk 27 062, nr. 112

⁷ Aanhangsel Handelingen II 2019/20, nrs. 3554 en 3555

zullen worden ingericht voor de opvang van jongens. De derde locatie wordt ingericht voor de opvang van meisjes en zal ook geschikt zijn voor de eventuele opvang van minderjarige moeders en hun kind(eren). Deze drie locaties vormen een veilige en stimulerende omgeving voor de kinderen, waar ze worden verzorgd en begeleid door getrainde experts op basis van een individueel ontwikkelingsplan. Naast juridische ondersteuning, zijn de diensten en programma's die op de locaties worden aangeboden vooral gericht op psychosociale zorg, gezondheidszorg, onderwijs en pedagogie. Bij de ontwikkeling en het beheer van de opvanglocaties wordt ook samenwerking met lokale autoriteiten gezocht en wordt de lokale gemeenschap betrokken. Dit past in de algemene werkwijze van *Movement On The Ground*, die ervaring en expertise heeft in het snel opzetten en runnen van diverse opvanglocaties en terreinen in de opvangkampen op zowel Lesbos als Samos. Bovendien sluit het aan bij de praktijk van *The HOME Project* die inmiddels meer dan tien opvanglocaties voor deze specifieke doelgroep runt in de omgeving van Athene.

De Nederlandse ngo *Movement on the Ground* is actief op drie locaties op Lesbos en Samos. Deze organisatie voorziet daar momenteel in de behoeften van 1.300 van de meest kwetsbare vluchtelingen in Kara Tepe, 3.500 vluchtelingen die in de olijfgaarden rondom RIC Moria wonen en 4.000 vluchtelingen en 60 amv die rondom kamp Vathy verblijven. *Movement On The Ground* zorgt voor sterk verbeterde woon- en leefomstandigheden van vluchtelingen en voert daarnaast ontwikkelingsprogramma's uit op het gebied van sport en (computer-)onderwijs. Deze programma's worden ook verzorgd voor groepen amv.

Met *The HOME Project* als lokale partner, heeft *Movement on the Ground* een partner uitgezocht die alle kwalificaties heeft om de gewenste opvangplekken voor amv op te zetten en hun de juiste zorg te bieden. *The HOME Project* beschikt over de vereiste (administratieve) registraties en heeft de afgelopen drie jaar in Griekenland solide ervaring opgebouwd en aantoonbare resultaten geboekt. Inmiddels heeft de organisatie meer dan 500 kinderen opgevangen en begeleid op basis van individuele behandelplannen. De organisatie werkt daarbij nauw samen met lokale autoriteiten en de gemeenschap. Ook beoogt *The HOME Project* werkgelegenheid te creëren voor mensen uit de directe omgeving van hun opvanglocaties. Via de netwerken van deze organisatie en de projecten die worden uitgevoerd door *The HOME Project* organiseert zij toegang tot onderwijs, stages en werkgelegenheid. Enkele van de kinderen die zijn opgevangen door deze organisatie, zijn inmiddels voor de *The HOME Project* werkzaam en begeleiden deze doelgroep zelf.

Op basis van het ingediende voorstel en hun beider aantoonbare vermogen om in samenwerking met de Griekse autoriteiten resultaten te boeken, heb ik het vertrouwen dat zij, hiertoe mede instaat gesteld door de steun en de betrokkenheid van de verschillende Griekse instanties, de beoogde opvangplekken zo snel mogelijk opzetten en de kinderen voorzien van de benodigde zorg. Eind juli jl. is het voorstel goedgekeurd, waarna begin augustus een eerste betaling is gedaan.

Direct aansluitend is gezocht naar geschikte locaties. Inmiddels heeft *Movement on the Ground* met het sluiten van een huurovereenkomst de eerste locatie vastgelegd. Deze locatie wordt nu ingericht conform de geldende Europese en Griekse normen zodat deze gereed is voor de opvang van een eerste groep. Daarnaast is de organisatie bezig met het aannemen van het benodigde personeel. Naar verwachting zal deze eerste locatie eind september worden geopend. De twee andere locaties zullen vervolgens zo snel als mogelijk in bedrijf komen. De Griekse autoriteiten zullen zorg dragen voor de selectie en overplaatsing van de amv. Hier

hebben noch de Nederlandse autoriteiten noch de ngos een rol in, omdat de Griekse autoriteiten in beginsel verantwoordelijk zijn voor het Griekse asiel- en opvangsysteem, waarvan de selectie van amv onderdeel is. De Griekse autoriteiten blijven ook verantwoordelijk voor de voogdij over de amv.

Naast de voortgang die is geboekt bij de spoedige realisatie van de opvang voor amv op het Griekse vasteland, zijn ook op het gebied van het versterken van het voogdijsysteem in Griekenland stappen gezet. Tijdens het hierboven genoemde bezoek van de Nederlandse delegatie aan Griekenland hebben verkennende gesprekken tussen Nidos en haar Griekse counterpart, het Nationaal Centrum voor Sociale Solidariteit E.K.K.A., plaatsgevonden. Op basis hiervan is afgesproken dat de verantwoordelijke Griekse partijen een *needs-assessment* uitvoeren. Hiermee kan een preciezer beeld worden verkregen van de verschillende knelpunten en de ondersteuning die Nidos de Griekse autoriteiten kan leveren om deze weg te nemen. Tijdens de volgende Stuurgroep, die medio september is voorzien, zal hierover verder worden gesproken.

Bezoek Griekse Minister voor Asiel en Migratie

Tot slot deel ik u graag mee dat de Griekse Minister voor Asiel en Migratie, de heer Koumoutsakos, op 10 en 11 september a.s. een werkbezoek zal brengen aan Nederland. Tijdens dit bezoek is een overleg voorzien met leden van de Vaste Kamercommissie Justitie en Veiligheid. Ook zal Minister Koumoutsakos een bezoek brengen aan een opvanglocatie voor amv van Nidos en het Aanmeldcentrum Ter Apel. Dit biedt de mogelijkheid om onder andere het Nederlandse opvang- en voogdijsysteem en de rol van Nidos in meer detail toe te lichten en *best practices* te delen. In onze bilaterale overleggen zal ik met mijn ambtgenoot onder meer spreken over bij de situatie in Griekenland en de voortgang van ons samenwerkingsverband, waarbij ik uiteraard zal aandringen op snelle en concrete resultaten. Ook de bredere ontwikkelingen met betrekking tot asiel- en migratie in de Oostelijke Mediterrane regio en in de EU zullen ter sprake komen.

In een volgende brief zal ik uw Kamer informeren over de verdere voortgang, inclusief de uitkomsten van het bezoek van Minister Koumoutsakos.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
A. Broekers-Knol